

Osallistava sosiaaliturva, taloustieteen näkökulma

Juhana Vartiainen

Osallistava sosiaaliturva –seminaari VATT-startti 17.9.2013

GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH (VATT)

Yhteiskuntapolitiikan tärkein kysymys Pohjolassa?

- Kaikkien pohjoismaiden yhteinen huoli
- Yksimielisyys hyvän sosiaaliturvan tarpeesta
- 1980-luvulta lähtien on huolestuttu sosiaaliturvan työntarjontavaikutuksista
- Ruotsissa ja Tanskassa maahanmuutto on siivittänyt keskustelua
- Hyvinvointiarvot ja työllisyystavoitteet törmäävät
- Onneksi paljon tutkimusta (IFAU, flexicurity, ym.)

Aktivointi ja työttömien julkinen työllistäminen

- Aktivointi toimii, kyllä
- Mutta ei juurikaan sitä kautta, että työttömät työllistyvät ”kunnalle”
- Suurempi julkinen työllisyys ei takaa alhaisempaa työttömyyttä
- Miksi? Työttömyyden ja palkkavaateiden välinen yhteys, NAIRU
- Julkinen työllistäminen mielekästä vain niille, joiden työllistymismahdollisuudet muuten olemattomat

Miten aktivointi toimii

- Aktivointitoimella useita vaikutuksia
 - Pelotevaikutus ennen aktivointijakson alkua
 - Lukkovaikutus sen aikana
 - Mahdollinen aktivoinnin efekti sen jälkeen
- Viimeksimainittu osoittautunut pienehköksi
- Karu totuus on, että pelotevaikutus osoittautuu monissa tutkimuksissa tärkeimmäksi työllistäjäksi

Mitä tavoittelemme?

	Kykenee työllistymään	Ei kykene työllistymään
Haluaa työllistyä	1	2
Ei halua työllistyä	3	4

- Haluamme kaiketi luoda kannustimia siirtymälle 3→1.
- Emme kuitenkaan halua kohtuuttomasti heikentää ryhmien 2 ja 4 asemaa.
- Onko päättäjällä/medialla/kansalaisella oikea kuva työllistymisen mahdollisuudesta?

”Epäterveen” kilpailun pelko huoli ylimitoitettu?

- Jos halutaan parantaa ”heikkojen” kilpailuasemaa työmarkkinoilla, ”vanhojen” työllisten suhteellisen aseman heikentyminen on kai onnistumisen merkki
- Työn määrä ei ole vakio, ”vanhat” voivat työllistyä muissa tehtävissä
- Työllisyysasteen nousu mahdollistaa yleisesti keveämmän työn verotuksen

Kansalaispalkkaan?

- Vasemmistoa ja liberaalioikeistoa yhdistävä haave
- ”Eikö olisi lopetettava ihmisten kiusaaminen?”
- Mahdoton, koska pohjoismaissa hyväksyttävänä pidetty minimitaso on työn kannustinten näkökulmasta aivan liian hyvä
- Varsinkin jos omistusasuminen on verovapaata
- Siksi tarvitaan holhoavaa/ /kannustavaa/ neuvovaa/ /patistavaa viranomasta; valinta ei voi olla vapaata
- ”Miten kukaan tekee pohjoismaissa työtä? (Torben Andersen)

Jos JV saisi päättää

- ”Pakkoaktivointi” – kyllä, ilman korotettua ansio-osaa
- Roimasti lisää resursseja aktiiviseen työvoimapolitiikkaan (rahat yritystuista, parempi tukea ihmisiä kuin yrityksiä); vrt Tanska
- Pakollisuus hyväksyttävämpää jos vaihtoehtoja on useita
- Soininvaara-Vartiainen:
 - Nuorille mahdolliseksi (ei pakolliseksi!) aloittaa pienemmällä palkalla
 - Suuremmat suojaosat, työmarkkinatuesta matalapalkkatukeen
 - Pienet työtulot täysin verovapaiksi
 - Toimeentulotuesta taas tilapäinen huoltoapu
- Yleinen palkkamallti

Tuoretta kirjallisuutta

- A flexicurity labour market in the great recession – the case of Denmark, Torben Andersen 2011
- Hur fungerar arbetsmarknadspolitiken under olika konjunkturlägen?, Per Skedinger 2010
- Aktivointipolitiikan talouspoliittiset tavoitteet, tulokset ja merkitys yhteiskunnassa, Kari Hämäläinen 2013